

Minder verdienen

De titel van dit hoofdstuk zal menigeen schrik aanjagen. Minder verdienen. Dat is toch niet wat je wilt in het leven? Dat is maar net de vraag, als je door wat minder te verdienen tijd en levensvreugde wint dan is het zeker het overwegen waard. Er zijn eindeloos veel boeken en blogs geschreven over hoe je rijk wordt. Maar wat is jouw definitie van rijk? Is dat dat je een groot huis hebt en een grote auto en een paar ton op de bank? Of is dat een rijk leven met veel tijd voor dingen die leuker zijn dan werken.

Minimal Viable Income

Als je na je opleiding aan de slag gaat met je eerste baan dan is het schrikken als je voor het eerst een salaris met meer dan twee nullen op je rekening gestort krijgt. Dat is een hoop geld! Deze verbazing verdwijnt naarmate je langer werkt. Je levensstandaard groeit langzaam mee met je salaris en daarmee ook je uitgavenpatroon. In de meeste banen groeit je salaris mee naarmate je langer werkt, je groeit van junior naar medior naar senior. Met je salaris groeien ook de verantwoordelijkheden en de werkdruk.

In veel sectoren is hiërarchie nog altijd sterk aanwezig in de vorm van een piramide waarbij je meer macht hebt naarmate je hoger in de hiërarchie staat. Het spel is dat iedereen probeert boven in de piramide te komen wat je geld en macht oplevert. Macht is een ding, en machtsspelletjes in grote organisaties zorgen ervoor dat er regelmatig arbeidsconflicten ontstaan waar doorgaans de werknemer die lager in de hiërarchie staat kan vertrekken. Na een dag trainen voor een groep herken ik aardig wie er bovenop de apenrots staat, wie de werkmieren zijn en wie het afvoerputje is. De salarisschalen zijn evenredig met je rang in het bedrijf. Als je een paar jaar werkt bij een bedrijf weet je vaak niet beter dan proberen hogerop te komen. Bij Anglo-Saxische bedrijven geldt het credo 'up or out', waarbij het idee is dat je blijft 'groeien' naar hogere functie. Door het idee dat je altijd zou moeten blijven groeien ontstaat tunnelvisie, een tunnel omhoog wel te verstaan. Tunnels omhoog zijn niet altijd prettig omdat als je even blijft hangen in de tunnel je het gevoel zou kunnen krijgen dat je vast zit. Bij al deze ambitie zou je vergeten dat je werkt om te leven in plaats van dat je werkt om steeds meer geld te verdienen.

Geld is een slim middel om spullen te ruilen. Daar hebben we al eeuwen veel plezier van in onze ontwikkeling van de wereld. Op een gegeven moment zijn we ook diensten gaan ruilen voor geld. Daarmee kwamen we ook een stap dichterbij het concept dat we onze tijd verkopen. Salaris is als je het abstract bekijkt een betaling voor jouw tijd. Als je geld verdienen met andere ogen bekijkt, kan je stellen dat het doel van geld verdienen is om genoeg te verdienen. Genoeg om gelukkig te leven. Onderzoek toont aan dat mensen vanaf twee keer modaal salaris gelukkiger worden van meer vrije tijd dan van meer geld. Het is lastig om deze kennis toe te passen in je eigen situatie. Ons brein, in de vorm van het reptielenbrein en het limbisch systeem, is gewend om vanuit veiligheid en hiërarchische positie in de groep te kiezen voor

geld. Het idee om meer geld te verdienen wint het van het idee om te proberen wat minder te werken.

Een veel gebezigde uitspraak luidt: tijd is geld. Dat klopt echter niet. Als rationeel naar de vergelijking tussen tijd en geld kijkt is er een verschil. Tijd is een niet vervangbaar goed én het is niet eindeloos. Geld dat je slecht besteedt kan je terugverdienen of lenen. Tijd die je slecht besteedt kun je niet meer terug krijgen. Daarnaast is de tijd in je leven op een gegeven moment op. Vandaar dat tijd voor mij veel meer waard is dan geld.

Door de meeste tijd te besteden aan werken, kiezen we onbewust om onze tijd te optimaliseren voor het verdienen van geld. Als je het leven zou optimaliseren voor het verdienen van geluk, zou je andere keuzes maken. Optimaliseren voor geluk houdt in andere keuzes maken voor alles dat te maken heeft met tijd en geld. Optimaliseren voor geluk zou in kunnen houden minder werken én minder uitgeven.

Hoeveel geld heb je nou écht nodig om een leuk leven te hebben. Daar denken we eigenlijk nooit over na. Vreemd eigenlijk. Als Nederlanders staan we er om bekend dat we elk dubbeltje het liefst tien keer omdraaien. Maar wat nou als we dat zelfde dubbeltje maar vijf keer hoeven om te draaien. Wat is een minimum inkomen waarbij het genoeg is? Een mooie term om je ideale minimuminkomen te beschrijven is het Minimal Viable Income. De term is ontleend aan de term Minimal Viable Product uit de software development wereld, waar het een productversie met minimale eisen die gebruikt kan worden. Als je op deze manier naar je inkomen zou kijken, kan het zomaar zijn dat je nu al genoeg verdient, maar dat je vooral te weinig tijd hebt om écht een leuk leven te leiden. Het Minimum Viable Income is een inkomen dat genoeg is om je vaste lasten te dekken, leuk te leven en een appeltje voor de dorst op te bouwen voor later. Als je dit weet, zou je kunnen besluiten om niet meer te werken dan nodig. Dit opent een nieuwe wereld van mogelijkheden.

Een eerste stap voor het bepalen van je Minimal Viable Income is het aanleggen van een Sheet waarin je wekelijks bijhoudt welke periodieke afschrijvingen er plaats vinden op je bankrekening. Als je dat een paar maanden doet, krijg je aardig zicht op je vaste periodieke lasten. Als je maandelijkse sheet volledig is, dan vermenigvuldig je deze met twaalf en dan heb je het vaste deel van je Minimum Viable Income.

De rest van de kosten bestaat uit variabele kosten. Dit zijn de kosten voor boodschappen, vakantie, nieuwe kleren enzovoorts. In veel boeken over financiën wordt getipt om hierbij met budgetten te werken die je van tevoren vaststelt. Dit is mij te veel werk, ik ben strategisch lui en kies ervoor om deze in de gaten te houden via een service van de bankapp die mijn uitgaven indeelt in categorieën. Hierdoor krijg ik goed inzicht in waar kosten te besparen zijn.

Om inzicht te krijgen in hoe de verhouding tussen geld en tijd bij jou zit kan je eens uitrekenen hoeveel je per uur verdient. Dit doe je door je netto maandsalaris te delen door het aantal uren dat je werkt. Met dit uurtarief kun je bij elke besteding eens bedenken hoe lang je moet werken om deze terug te verdienen. Daarnaast kun je berekenen hoe lang je moet werken om de vaste

lasten te betalen. Door deze rekensommen echt te maken krijg je meer gevoel bij het maken van keuzes op het gebied van tijd en geld.

Financial Independence, Retire Early

Generaties lang is het idee dat je hard werkt en spaart, totdat je op je 65e met pensioen kan gaan. Maar dit is niet langer het ideaal voor iedereen, jongere generaties hechten meer aan vrijheid dan aan hard werken voor een pensioen ver in de toekomst. Waarom zou je tot je pensioen wachten om leuke dingen te doen en meer vrijheid te ervaren. De FIRE-beweging (Financial Independence, Retire Early) is een levensstijl gericht op het versneld bereiken van financiële onafhankelijkheid. Het idee is dat je vervroegd met pensioen kan gaan doordat je stevig bespaard op je kosten en dit vermogen investeert zodat het de kans krijgt om snel te groeien. De beweging is ontstaan in de Verenigde Staten met het boek *Your Money or Your Life* van Vicki Robin en Joe Dominguez en is later naar Europa overgewaaid.

Twee financiële pijlers onder de FIRE beweging zijn de 25 keer regel en het 4% procent principe. De 25 keer regel bestaat uit het idee dat als je 25 keer het bedrag dat je jaarlijks nodig hebt op je pensioenleeftijd bij elkaar hebt dat je vervroegd met pensioen kan gaan. Hierbij genereert het gespaarde vermogen genoeg rendement om van te leven.

Het 4% principe bestaat uit het idee dat je jaarlijks 4% aan je vermogen kan onttrekken om een pensioen in stand te houden dat 30 jaar een uitkering genereert. Zowel de 25 keer regel als het 4% principe zijn gebaseerd op historische gegevens van de financiële markt. Ook over de achterliggende berekening valt veel af te dingen, maar daar gaat het mij ook niet om. FIRE inspireert vooral om met vuur na te denken over hoe je met een simpel en sober leven eenvoudig geld bespaart. Als je dit vermogen slim investeert, hoef je waarschijnlijk veel minder uren te werken dan je zou denken. De gedachteoefening alleen al levert ruimte op.

Binnen FIRE zijn verschillende smaken te onderscheiden. Aan de ene kant is Lean FIRE een strategie voor minimalisten die zowel voor als tijdens hun pensioen een sober leven willen leven. Aan de andere kant is daar het zogenaamde Fat Fire als je er zeker van wil zijn dat je tijdens je pensioen een bepaalde luxe kan permitteren. Dit houdt in zo veel mogelijk verdienen en zo veel mogelijk sparen. Voor mij past de gedachte aan Lean FIRE het best.

Besparen

Bij het samenstellen van een sheet waarin de maandelijkse afschrijving worden bijgehouden krijg je inzichten voor besparingen. Er zijn abonnementen die ik zelden gebruik die ik kan opzeggen. Dat levert alles bij elkaar een paar honderd euro per maand op die het op een spaarrekening goed doen en elke maand rente op rente opleveren.

Abonnementen

Het valt op hoeveel vaste abonnementen en diensten we tegenwoordig hebben voor het consumeren van Media, waar we vroeger één abonnement hadden met een kabelprovider, hebben we nu verschillende streamingdiensten met alle bijkomende kosten. Streamingdiensten zoals Netflix, Videoland, Amazon Prime Video, Disney+, HBO Max, Apple TV+, NPO, NLZiet, Viaplay, Film1 lijken allemaal leuk in het begin maar langzaam word je richting het bingewatchen gezogen. Het doel van al deze diensten is om de in de moordende concurrentie de grootste te worden. Dit kan alleen als jij blijft kijken naar al die leuke series die je met cliffhangers en de auto-play-next functie aan het scherm gekluisterd houden. Ik heb ze allemaal opgezegd en omwille van de goede vrede met mijn kinderen alleen NLZiet overgehouden.

Het abonnementsmodel is ook in de offline wereld de holy grail voor marketeers geworden. Inmiddels heeft HelloFresh laten zien dat een abonnement voor boodschappen werkt. Als je eenmaal een abonnement hebt raak je gewend aan het gemak. Alleen het idee al om zelf te moeten nadenken wat het recept voor het avondeten wordt en boodschappen te doen is vermoeiend. Maar het is toch echt goedkoper om zelf je boodschappen te doen. Swapfiets heeft het abonnementsmodel voor fietsen uitgevonden. Het lijkt een goede oplossing als je niet zelf handig genoeg bent om af en toe een band te plakken. Maar met twintig euro per maand komt dat neer op tweehonderdveertig euro per jaar. Voor dat geld kan je een hagelnieuwe tweedehands fiets kopen die zomaar vijftien jaar meegaat. Dat bespaart je toch even drieduizend driehonderd zestig euro (15 x 240 euro). Al trek je daar honderd euro per jaar aan onderhoud af, dan ben je nog steeds goedkoper uit.

Telecom providers lokken klanten voor dure abonnementen met de nieuwste smartphones. Providers verkochten jarenlang abonnementen met een 'gratis' toestel erbij. Maar de Hoge Raad oordeelde al in 2016 dat dit illegaal was. Want in feite zaten de kosten voor het toestel verwerkt in de abonnementsprijs en was het dus een persoonlijke lening. Voor een persoonlijke lening gelden strenge regels. Tegenwoordig wordt de prijs van het toestel los vermeld. Nu hebben providers een slimheidje bedacht om je toch een duur abonnement aan te smeren door het losse toestel duur te maken, tot wel 50% duurder dan dat hetzelfde toestel kost bij een belwinkel, stelde de consumentenbond vast. Koop dus een betaalbaar toestel met een simpel Sim only abonnement en je verdient elke maand een tientje.

Het komt erop neer dat alle abonnementsdiensten handig lijken, en dat voor een paar euro per maand. Maar ze zijn op de lange termijn altijd flink duurder. De uitdaging is om niet verslaafd te raken aan het gemak van een abonnementsdienst.

Supermarkt

Zoals eerder aangestipt is naar schatting 80% van het eten in supermarkten bewerkt met de intentie om er waarde aan toe te voegen waar we als consument voor betalen. Nadat ik een aantal jaren geleden vegetariër, en later veganist, ben geworden valt het op hoeveel rommel er in de supermarkt ligt. Er zijn eindeloze rijen met schappen waar de duurste producten van de A-merken op ooghoogte liggen en waar keuze is uit 20 verschillende soorten chips. Veel

schappen kan ik inmiddels overslaan waardoor het boodschappen doen veel goedkoper en makkelijker is geworden. Een goede eerste stap is het stoppen met consumeren van bewerkt voedsel.

Kleren

Bij het minimaliseren van de kledingkast heb ik veel oude kleren weg gegooid. Dat ruikt heerlijk op en maakt het leven lekker overzichtelijk. Dan valt het op hoe weinig kleren je eigenlijk nodig hebt als je niet elke dag van de week iets nieuws wil aantrekken. Om te zorgen dat de kledingkast niet weer uitdijt heb ik een kleine kast gekozen waar alle kleren in moeten passen, inclusief sportkleren. Een kleine kast houdt je bewust van het feit dat het niet nodig is om nieuwe kleren te kopen, simpelweg omdat je zin hebt in wat nieuws.

Internet aankopen

De drempel voor het kopen van spullen online is lager dan bij het kopen van fysieke spullen. De gedachte aan iets nieuws genereert dopamine en impulsief koopgedrag is voor velen onweerstaanbaar. Voeg daarbij de advertenties op Social Media aan toe die je achtervolgen met behulp van third party cookie tracking en je moet sterk in je digitale schoenen staan om de verleiding te weerstaan. In de 15 jaar die ik heb gewerkt aan online media campagnes is deze industrie gegroeid van tot een keiharde commerciële business waarbij surfgedrag wordt vastgelegd en profielen worden opgebouwd op servers over de hele wereld. Als je kennis hebt van deze technologie is het ongelooflijk om te zien hoe onwetende gebruikers als makke schapen meehobbelen. Ga er maar vanuit dat jouw digitale footprint voor een paar paar eurocent per klik te koop is. Google en Meta pretenderen nog steeds dat ze het beste met gebruikers voorhebben. Maar dit is een illusie. We geven onze aandacht, en die van onze kinderen, kado aan techbedrijven aan de andere kant van de wereld die schatrijk worden aan het draaien van advertenties gebaseerd op onze voorkeuren. Waar mogelijk probeer ik mezelf te behoeden voor deze advertentie fuiken door een browser als Opera te gebruiken met een ingebouwde adblocker. De Noorse bouwer van deze browser heeft goed nagedacht over privacy. Doordat je minder advertenties ziet ontstaan er minder gedachten over het kopen van nieuwe producten.

De gedachte aan een nieuw product dat je leven compleet maakt lijkt niet te weerstaan. Om dit impulsieve koopgedrag tegen te gaan kan jezelf aanleren om even een kooppauze in te lassen voordat je echt iets aanschaft. Veel dingen die ik aanschaf staan eerst een tijd op een #shop lijst in Todoist om te testen of de behoefte groot genoeg is. Als je op deze manier iets eens een week op je lijst laat staan dan merk je gauw genoeg of het iets is dat je écht nodig hebt of dat de opwelling weer over gaat. Vaak merk ik dat de impuls na een paar dagen verdwenen is en dat ik simpelweg vergeten ben dat ik iets wilde aanschaffen, waaruit ik kan concluderen dat ik het niet écht nodig heb.

Spullen delen en lenen

We schaffen veel producten aan die we maar weinig gebruiken, zoals een hogedrukspuit of een drillboor. Het is verleidelijk om een mooie Karcher hogedrukspuit aan te schaffen om de tuintegels af te spuiten. Maar als je dat maar één keer per jaar doet in de lente is dat zonde van het geld. Voor dit soort gevallen is het lenen of huren van producten een uitkomst. Peerby, een nederlands bedrijf, is hiervoor een handige oplossing. Dit is een dienst waarbij je producten van particulieren kunt huren tegen een schappelijke vergoeding. Peerby bestaat al sinds 2012 maar was de eerste jaren niet succesvol doordat het verdienmodel niet werkte. Maar sinds er een abonnementsmodel (ja dan wel een slim abonnementsmodel) toegepast is waarbij je 23,88 euro voor een jaarabonnement of 2,99 euro per maand betaalt, werkt het wel. Naast het feit dat je spullen kunt huren tegen een schappelijk bedrag kun je ook een leuk centje bij verdienen door je eigen spullen af en toe te verhuren.

Hypotheek aflossen

Zoals eerder besproken, kost het bezitten van een groot huis tijd en geld. Daarnaast voelt de hypotheek vaak als een juk wat rust op de financiële schouders. Het aflossen van de hypotheek betekent verlichting in deze druk. Extra aflossen op je hypotheek is bijna altijd voordelig. De renteaftrek is altijd lager dan de hypotheekrente die je betaalt. Als je op termijn wat minder hard wil werken is dat eenvoudiger als de maandelijkse afschrijving van de hypotheek minder hoog is. Daarnaast is de financiële stress minder als er af en toe eens een maand is dat er minder inkomsten zijn, dat kan je met een lagere hypotheek makkelijker aan. Het aflossen van de hypotheek vergt discipline, discipline om te besparen en periodiek bedragen af te lossen.

Vermogen opbouwen

Er zijn eindeloos veel boeken geschreven over het opbouwen van vermogen, dus ik heb niet de illusie dat ik daar wereldschokkende nieuwe inzichten kan toevoegen. Maar wel een paar inzichten die helpen om het praktisch aan te pakken.

Om maar te beginnen met het belangrijkste inzicht. Het uitstellen van het besteden van aandacht aan je financiële situatie levert niks op. Een open deur, maar toch. Persoonlijk vind ik het verschrikkelijk saaie materie dat het altijd onderaan mijn todo lijst staat en ik het eindeloos voor mij uitschuif. Als ik er dan uiteindelijk eens voor ga zitten, dan loop ik vast in keuzestress. Angst om de verkeerde keuze te maken voor een financieel product dat niet loont of het feit dat ik geld vastzet waardoor ik er geen beschikking meer over heb. Het helpt mij geweldig om het met een terugkeerpatroon op mijn planning te zetten. Dus één keer per week mijn uitgaven verwerken, maandelijks een aandelenpakket bekijken en jaarlijks een pensioen update maken. Dus tip: zet het op de agenda en verzin een terugkeerpatroon zodat je er regelmatig aandacht aan besteedt.

Rente op rente loont. Het feit dat je jaarlijks rente ontvangt op een spaarrekening maakt dat je het jaar daarop ook rente ontvangt op rente die je eerder hebt ontvangen. Hierdoor ontstaat een exponentiële curve. Exponentiële functies zijn voor ons brein niet makkelijk te bevatten, we

denken vaak in lineaire groei. De exponentiële functie is: $Eindsaldo = Inleg * (1 + rente)^{looptijd}$. Ter voorbeeld: je zet €10.000 euro op een spaarrekening waarbij je 1,5 procent rente per jaar ontvangt en je laat dit bedrag 10 jaar renderen. De formule is dan: $€10.000 * (1 + 0,015)^{10} = €11.605,41$. Dit eindbedrag is meer dan je zou verwachten als je een schatting moet maken. Om wat makkelijk te schatten hoe lang het duurt voordat een bedrag verdubbelt, kan je de 72-regel gebruiken. Hiermee bereken je hoelang het ongeveer duurt om je spaargeld te verdubbelen. Als je het getal 72 deelt door het ontvangen rentepercentage, zie je grofweg hoeveel jaar het kost om het beginkapitaal te verdubbelen. Bij een spaarrente van 1,5 procent duurt het grofweg 48 jaar ($72 : 1,5 = 48$) voordat het bedrag verdubbeld is, dat klinkt dan wel weer lang. Aan de andere kant, als de spaarrente 4,5 procent zou zijn, verdubbelt het bedrag in 16 jaar. Sparen loont dus wel degelijk.

Beleggen in aandelen wordt altijd aangemerkt als de beste optie als je veel rendement uit je vermogen wil halen. Echter ook hier geldt dat ik mateloos saaie materie vindt. Daarnaast krijg ik alleen al van het idee van een heftig schommelende waarde van een aandelenpakket veel stress. Ik snap dan ook niet hoe mensen een aandelenpakket via een app willen volgen op de mobiele telefoon, dat lijkt voor mij te veel op een gokverslaving. En dan hebben we het nog niet over daytraden, waarvoor reclame wordt gemaakt in hilarisch slechte reclames op Social Media. In dit straatje horen ook de crypto currency munten. Zolang de bitcoin niet een normaal betaalmiddel wordt blijft het een middel om te speculeren. De koers zal op en neer stuiteren onder invloed van pump and dump schandalen (situaties waarbij de koers kunstmatig opgestuwd wordt, waarna grote investeerders die achter het opstuwen van de koers zitten hun coins verkopen).

Warren Buffet, de slimste investeerder ter wereld stelt. Do not save what is left after spending but spend what is left after saving. Hij zegt vrij vertaald dat je beter eerst het bedrag dat je wil sparen opzij kan zetten en daarna gaat bepalen hoeveel je kan uitgeven. Deze benadering kan zo simpel zijn als dat je automatische afschrijving aanmaakt voor het overmaken van geld naar een spaar- of een beleggingsrekening.

Een redelijk stabiele keus vormt het beleggen in een Exchange Traded Fund (ETF). Een ETF is een passief beheerd beleggingsfonds. Het investeringsdoel van een ETF is het volgen van een onderliggende beursindex. Met behulp van geautomatiseerde handel computers volgt een ETF de index. Het feit dat hierbij computers gebruikt worden maakt dat emotie in de markt, een groot struikelblok bij investeren, buiten beschouwing wordt gelaten. Als je een stabiel groeiend aandelenpakket wil ontwikkelen kan dat door maandelijks een vast gespaard bedrag in een ETF te storten. In het kader van je eigen financiële stressmanagement is het wijs om niet elke dag de koersen te checken, dan wordt je meegesleurd in de emotie op de beurs, Een takenmanager die je helpt om hier één keer per maand naar te kijken is een prima oplossing.

Het opbouwen van een degelijk pensioen staat bij de meeste ondernemers onderaan de prioriteitenlijst. Dit komt doordat het taaie saaie materie is voor iemand die gewend is om dagelijks te jongleren met de kansen voor de eigen ondernemer. Ook ik beken dat dit jaren mijn ultieme uitstel taak was. Als het dan op de takenlijst kwam te staan viel het er vaak weer vanaf

doordat de zoveelste pensioenadviseur in mijn ogen prutswerk opleverde. Wat mij geholpen heeft is om maandelijks een vast bedrag over te maken naar één van de grote online pensioenverzekeraars. Een bijkomend voordeel is dat deze online verzekeraars vaak een prima pensioencheck aanbieden die wel goed in elkaar zit. Hierbij praat een jonge digi savy adviseur je in een uur bij over de opbouw van het pensioen en mogelijke gaten.

Spaar moeheid voorkomen

Met al dit besparen en investeren zou je vermoeid kunnen raken van deze minimalistische leefstijl. Om te voorkomen dat je het gevoel krijgt dat een ascetisch leven aan het leiden bent dat alleen maar gericht is op sparen en investeren is een goede balans wenselijk. Het moet wel leuk blijven. Wat leuk is, is voor iedereen anders. Wat een helpende gedachte kan zijn is, dat als je op veel vlakken bespaart, er best ook een paar gebieden mogen zijn waar je juist meer uitgeeft. Voor mij zijn dat sportbenodigdheden, gebruiksvriendelijke elektronica en een goede kop koffie in een koffiebar. Door deze aankopen toe te staan, voelt het leven spaarzaam maar rijk.